

Lape Uusimaa Yhdessä olemme enemmän

5.11.2018

NURMIJÄRVI

Paikallinen kehittämistyö muutosohjelman aikana:

Lapsivaikutusten arviointi: Lapsivaikutusten arvioinnista järjestetään työpaja 8.11.2018 ja siihen osallistuvat kunnan johtoryhmän ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin ohjausryhmän jäsenet

Luo luottamusta, suojele lasta-koulutus ammattilaisten yhteistyöhön: Luo luottamusta koulutusta pilotoidaan kunnassa vuoden 2018 lopulla. Ajatus on, että koulutusta toteutettaisiin tulevaisuudessa monialaisen koulutuksena ja pääpaino koulutuksissa olisi 1) Kunnioittavissa kohtaamisissa 2) Luottamuksen synnyttämisessä ja ylläpitämisessä 3) Dialogisuudesta huolehtimisessa, vaikka tilanteisiin liittyy huolia, uhkia ja epäselvyyksiä 4) verkostomaisen yhteistyön merkityksen korostamisessa (kuinka sitä tehdään yhdessä, miten verkostossa toimitaan, esim. mitä tarvitaan ennen palaveria, mikä oleellista palaverissa, mitä sen jälkeen). Pilottikoulutus toteutetaan Kirkonkylän alueen lasten nuorten ja perheiden kanssa toimivien kesken. Koulutukseen liittyy myös esimiesosio, joka sisältää infoa koulutuksesta ja pohdintaa esimiestyön merkityksestä edellä mainittujen teemojen toteuttamisessa.

Perhekeskus: Nurmijärvellä toimii verkostomainen perhekeskus, joka koostuu perhekeskuspalveluista ja verkostopalveluista. Perhekeskuksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten kasvuympäristössä tapahtuvaa monialaista yhteistyötä kotona, varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Perhekeskus toimii verkostomaisesti. Toimintaa ohjaa Nurmijärvellä varhaisen avoimen yhteistyön toimintamalli (VAY) sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Monialaista poikkisektorista yhteistyötä Nurmijärvellä koordinoi Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ohjausryhmä (LAPE-ryhmä), joka koostuu sivistystoimialan ja hyvinvointitoimialan toimialajohtajista ja tulosaluepäälliköistä. Nurmijärven sote-tuotanto siirtyy 1.1.2019 Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään, jolloin yhteistyörakenteet muuttuvat perhekeskuspalveluiden ja kuntaan jäävien lapsiperheiden palveluiden yhdyspinnalla.

Nurmijärvellä perhekeskustoimintaa on kehitetty jo vuosia ja käytössä on:

- a) Erotilanteen palvelut: Perheasioiden sovittelu, lasten eroryhmät ja vanhemman neuvo-ryhmät
- b) Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki: Perhevalmennus, perheohjaajat neuvolassa sekä neuvolan terveydenhoitajien ja perheohjaajien raskaudenaikaiset kotikäynnit ensisynnyttäjille
- c) Näyttöön perustuvat varhaisen tuen, hoidon ja vanhemmuustaitojen menetelmät: Ihmeelliset Vuodet-ryhmä sekä hoivaa ja leiki-ryhmä
- d) Lähisuhdeväkivallan tukiryhmä: Osaamista ja tukea ammattilaisille sekä Trappan-ohjaajat
- e) Digitaaliset palvelut: Pyydä Apua-nappi sekä sähköinen yhteydenotto ja ilmoitus

LAPE-hankkeen aikana kehittämistyötä on jatkettu kunnan ketterissä kokeiluissa, alueellisesti Ku-Soten kehittämistyöryhmissä sekä maakunnan tasolla Uudenmaan kehittämistyöryhmissä.

Varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitokset hyvinvoinnin tukena:

- Yhteisöllisen hyvinvointityön kehittäminen: Pilottiyksiköissä kehitettiin ala- ja keskinivelvaiheissa tapahtuvaa ryhmien ja luokkien ryhmäytymisen malleja.
- Esiopetuksessa pohdittiin ryhmäytymistä tukevia keinoja ja sovittiin niiden kirjaamisesta jatkossa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan ja arvioinnista viikoittain. Vanhempien osallisuutta vanhempainiltoihin pyrittiin lisäämään lasten ja aikuisten terveisillä toisilleen. Yksikössä järjestettiin myös toiminnallinen ryhmäytymistapahtuma yhdessä koulun ja nuorisopalveluiden kanssa. Ryhmäytymisen tukena hyödynnettiin vahvuuspedagogiikan koulutusta.
- 7.luokkien ryhmäytymistä tuettiin pilottikoulussa nuorisotoimen ja luokanvalvojen järjestämällä yön yli tapahtuvalla Seiskaseikkailu-tapahtumalla leirikeskuksessa ja sitä edeltäneillä monialaisten oppimiskokonaisuuksien päivällä, jonka järjestämisessä oli mukana myös seurakunta.
- Keski-Uudenmaan kuntien yhteistyönä luotiin oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologityön palvelukartat, joissa on nimettyä kunnissa tarjottavat palvelut. Palvelukartat tulevat toimimaan apuna yhdyspintakeskusteluissa Keski-Uudenmaan kuntayhtymän lapsi- ja perhepalvelujen kanssa.

Erityis- ja vaativan tason palvelut:

- Monitoimijainen arviointimalli ja yksi yhteinen suunnitelma:
- Uudenmaan maakunnan kehittämistyöryhmään osallistuminen ja työryhmän tuottamien sisältöjen hyödyntäminen alueellisessa kehittämistyössä. Tavoitteena on ottaa käyttöön Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän alueella yksi, yhteinen kokonaisvaltaiseen tilanteen ja tuen tarpeen arviointiin sekä suunnitelman tekoon tarkoitettu malli.
- Eva-huoltoriidat toimintamalli Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän alueella:
- Hankkeen aikana kehitetty erityisen vaativien huoltoriitojen toimintamallia, joka on Osaamis- ja tukikeskusten (OT-keskus) toiminnan pilotointia.
- Systeminen lastensuojelu:
  - o Osallistuttu hankkeen aikana Systemisen lastensuojelun työpajoihin, joissa on seurattu hankkeen aikaista kuntien kehittämistyötä sekä tehty koulutussuunnitelmaa systemisen toimintamallin kouluttajakoulutusta varten. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän lastensuojelun asiakaskriteerit on määritelty ja yhdenmukaiset kriteerit on otettu käyttöön vuonna 2018. Kuntayhtymän yhteiset lastensuojelun asiakastyön arvot on määritelty lastensuojelun työntekijöiden yhteisissä työpajoissa vuonna 2018. Kuntayhtymän alueella aloitetaan vuonna 2019 lastensuojelun avohuollon tiimien kouluttaminen systemiseen

toimintamalliin. Kuntayhtymän alueella aloitetaan vuonna 2019 lastensuojelun avohuollon tiimien kouluttaminen systeemiseen toimintamalliin.

- Sijaishuollon valvonnan ja asiakasohjauksen toimintamalli:
- Käyttöön otetaan Uudenmaan yhteinen valvontakertomuspohja, valvontakäyntien ohjeet ja lapsen haastattelurunko. Valvontakertomukset kootaan yhteiseen sähköiseen alustaan.
- Keski-Uudenmaan alueellinen vaativan erityisen tuen opetus (EVA-opetus) ja oppilashuolto (ALVA).
- Hankkeen kohderyhmänä on vaativan erityisen tuen piirissä olevat psyykkisesti oireilevat lapset ja nuoret.
- Kuntayhteistyönä toteutettavaan hankkeeseen ovat sitoutuneet Tuusulan, Järvenpään, Mäntsälän, Nurmijärven ja Pornaisten kunnat pilottilukuvuodeksi 2018-2019. Pilottivuoden jälkeen tehdään arvio rakenteen vakinaistamisen suhteen.
- Taustalla on toimintaympäristön muutos eli nuorisopsykiatrisen osastotoiminnan lakkauttaminen Kellokoskella ja avohoidon uudistuminen.
- Hankkeessa rakennettiin uusi toimintamalli, jonka tavoitteena on oppilaaksioton ja oppilashuollon järkevöittäminen niin, että kukin oppilas olisi mahdollisimman optimaalisen oppimisen ja koulunkäynnin tuen piirissä (kuntien omat erityisluokat/keskitetty alueellinen opetus/psyykkiseen oireiluun erikoistuneen oppilashuollon toimijoiden palvelut).
- Alueellinen vaativan erityisen tuen opetus järjestetään Kalliomaan koulussa, jossa on lukuvuoden mittaisia avo-oppilaspaikkoja sekä kuukauden mittaisia tukijaksopaikkoja 5.-9-luokan oppilaille.
- Tavoitteena on pitää karttunut erityisosaaminen alueella ja jakaa osaamista toimijoiden kesken ja erityistasolta perustasolle. Keinoina on verkostoituminen monella tasolla ja uudenlainen moniammatillinen yhteistyö.
- Perustasolle tarjotaan moniammatillista konsultaatiota ALVA:n toimesta, konsultaation piirissä ovat kuntien esi- ja perusopetuksen oppilaat. Lapselle/nuorelle rakentuu yhteistyössä yksilöllinen polku, johon kuuluvat tarvittavat tukitoimet.
- Toiminnan tuloksellisuutta mitataan vaativan erityisen tuen opetuksen oppilasmäärien, oppilashuollon asiakas- ja konsultaatiomäärien, yhteistyötahojen tyytyväisyyden sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja opinnoissa etenemisen avulla.
- Jatkokehittelyn kohteina ovat esimerkiksi kuntien omien erityisen tuen luokkien rakenteiden ja toiminnan yhtenäistäminen (ns. EVA-ryhmät), strukturoitu sähköinen hakemuslomake vaativan erityisen tuen opetukseen sekä yhteiset koulunkäyntikyvyn arvioinnin kriteerit.

Muut yleiset teemat:

- LAPE-muutosohjelman aikana yhteistyö on tiivistynyt ja syventynyt kunnan lapsiperhetoimijoiden sekä kolmannen sektorin kanssa (Nurmijärven seurakunta, MLL Uudenmaan piiri, Lastensuojelun keskusliitto).

1. Paikallinen kehittämistyö muutosohjelman jälkeen:

- Monitoimijainen arviointimalli ja yksi yhteinen suunnitelma
- Systeminen toimintamalli lastensuojelussa
- Eron ensiapupiste seudullisessa perheoikeudellisessa yksikössä

2. Linkittyminen maakunnalliseen kehittämistyöhön muutosohjelman aikana:

- Paikallinen kehittämistyö linkittyy maakunnalliseen ja valtakunnalliseen kehittämistyöhön.
- Paikallisessa kehittämistyössä hyödynnetään LAPE-hankkeessa kehitettyjä sisältöjä, joita sovelletaan paikallisiin rakenteisiin.

3. Kokeilusta pysyväksi käytännöksi:

Ketterät kokeilut

Maaniitun leikkipuiston kohtaamispaikka:

- Kokeilun aikana on lisätty monitoimijaista yhteistyötä perheiden avoimeen kohtaamispaikkaan sekä luotu monitoimijaisen tapaamisen rakenne, ettei monialainen yhteistyö olisi kertaluonteista ja sattumanvaraista. Samalla on madallettu puheeksioton kynnyistä ja selkeytetty palveluohjausta muihin palveluihin sekä palvelurakennetta. Yhteisöllisyyttä ja vertaistukea on vahvistettu ottamalla verkostoon mukaan seurakuntien avoimet perhekerhot ja järjestöt. Toimintaa jatketaan ja otetaan vielä vahvemmin mukaan järjestöt (MLL, Eskot ry) ja vapaaehtoistyö.

Koulun perheohjaus:

- Kokeilun aikana on kehitetty perheohjauksen ja koulun yhteistyötä tavoitteena tarjota vanhemmuuden varhaista tukea kouluympäristössä. Työskentelyn painopisteeksi valittiin oppilaat, joilla on enenevässä määrin poissaoloja, myöhästymisiä ja/tai oppilaan tilanne muuten aiheuttaa huolta koululla. Tavoitteena on madaltaa avun tarjoamisen kynnyksiä niin, että opettajat ja muut koulun toimijat aktivoituvat tarjoamaan ja ohjaamaan oppilaita tuen piiriin heti kun huoli herää. Hankkeen aikana koulun perheohjaukseen oli nimetty kaksi perheohjaajaa. Hankkeen arvioinnin valmistuttua harkitaan mahdollisuuksia jatkaa toimintaa valitulla koululla.

Pikkulapsityön kehittäminen osana perhekeskusverkostoa:

- Kokeilun aikana on tunnistettu varhaiskehitysvaiheen merkitys keskeisenä ehkäisevän työn interventioiden kohtana. Keinoina on käytetty tiedon jakamista, osaamisen lisäämistä sekä palvelurakenteen jäsentämistä. Perheille tarjotaan nopea ja saumaton palvelu kun perhe tarvitsee varhaisen vuorovaikutuksen tukea ja hoitoa. Samalla toimijoiden valmiudet verkostomaiseen työskentelyyn ovat lisääntyneet.
- Toimintakulttuuri on muuttunut; yksin tekemisen ja lähettämisen kulttuurista on siirrytty yhdessä tekemisen kulttuuriin. Huomion kiinnittäminen lapsen ja vanhemman emotionaaliseen suhteeseen on lisännyt monitoimijaista yhteistyötä asiakasasioissa neuvolan ja psykososiaalisen työn asiantuntijoiden kesken (vertikaalinen integraatio).
- Perheohjaaja on kussakin neuvolassa 3 viikon välein tarjoten asiakkaille ohjausta ja neuvontaa sekä konsultaatiota neuvolan terveydenhoitajille. Rajamäen neuvolassa pilotoidaan syksyllä 2018 ensisynnyttäjien kotikäynnit raskausaikana neuvolan terveydenhoitajan ja perheohjaajan yhteistyönä.
- Kuntaan on muodostettu uusi pikkulapsitiimi vastaamaan pikkulapsiperheiden (0-5 vuotiaat) asiakaskohtaisesta psykososiaalisen tuen ja hoidon saamisesta. Pikkulapsitiimiin kuuluu neuvolapsykologi, varhaiskasvatuksen psykologi sekä perheneuvolan psykologi ja sosiaalityöntekijä. Pikkulapsitiimi kokoontuu viikoittain, käy läpi uudet asiakkaat ja sopii työnjaosta.
- Kuntaan on perustettu Vauvat ja taaperot-ryhmä, joka on monitoimijainen verkosto kunnallisten ja muiden varhaiskehitysvaiheen-toimijoiden kesken. Verkosto huolehtii yhteistyön sujuvuudesta, tiedon jakamisesta ja osaamisen lisäämisestä.
- Varhaiskehitysvaiheen työ on juurtunut yhdessä tehtäväksi työksi.

Nurmijärven perhekummit ja lukumummit- ja vaarit yhteistyössä MLL Uudenmaan piirin kanssa:

- Toiminnan käynnistyminen syksyllä 2017. Perhekumminen kouluttaminen ja välittäminen. Lukumummit- ja vaarit-toiminta käynnistynyt syksyllä 2018. Toiminta pyritään turvaamaan sote-avustuksella osana kunnan hyte-työtä.

4. Sidonnaisuudet maakunnalliseen kehittämistyöhön muutosohjelman päätyttyä:

Systeemisen lastensuojelun osalta osallistutaan Uudenmaan maakunnan koulutussuunnitelman laadintaan ja kouluttajaverkoston kehittämiseen.

Monitoimijaisen arvioinnin osalta osallistutaan THL:n monitoimijaisen arvioinnin työryhjän järjestämiin yhteiskehittämissuhteisiin, joiden kautta seurataan valtakunnan tason kehittämistyötä.

6. Muutosohjelman aikana syntyneet rakenteelliset muutokset:

Hankkeen aikana on valmisteltu Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymää, joka käynnistyy 1.1.2019. Muutos tulee aiheuttamaan rakenteellisia muutoksia johtamisjärjestelmään. Asiakkaille muutokset tulevat näkyään palveluiden yhdenmukaisena ja tasalaatuisena kohdentumisena.

Yhteenveto

2018	2019	2022	2025	2030
	Perhekeskustoimintamallin ja sen mukaisten yhteistyörakenteiden selkiyttäminen yhteistyössä kunnan ja kuntayhtymän kanssa.	Perhekeskustoimintamallin mukainen toiminta ja yhteistyörakenteet ovat vakiintuneet.		